

ประวัติพัฒนาเทพนิสอน ข้าราชการในคุ้มหลวง(๔)

ในอดีตข้าราชการของเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่จะได้รับแต่งตั้งเป็น “แสน ท้าว พระยา” ซึ่งคำว่า พระยา ภาษาล้านนามักใช้คำว่า พญา

ข้าราชการระดับ “พญา” คนหนึ่ง คือ พญาเทพนิสอน เดิมเป็นคนบ้านหนองตอง อำเภอหางดง มีความรู้ความสามารถด้านกรจับช้าง ควบคุมช้าง จึงได้รับแต่งตั้งเป็น “พญาเทพนิสอน” โดยมีหนังสือแต่งตั้งจากพระเจ้าอินทวิชยานนท์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ ๗ เป็นภาษาล้านนาซึ่งคนในตระกูลได้เก็บรวบรวมไว้

พญาเทพนิสอน รับราชการตั้งแต่สมัยพระเจ้าอินทวิชยานนท์ ต่อเนื่องมาสมัยเจ้าอินทวโรรสสุริยวงศ์และมาถึงสมัยของเจ้าแก้วมวรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ ๙ ซึ่งเป็นองค์สุดท้าย

ด้านครอบครัวพญาเทพนิสอนสมรสกับแม่เฒ่าอุษา มีบุตรธิดารวม ๗ คน บ้านของพญาเทพนิสอนอยู่ที่ใกล้แยกกลางเวียงถัดจากคุ้มเจ้าบุรีรัตน์(มหาอินทร์)ไปทางทิศตะวันออก รุ่งลูกคือ แม่คำมาเรือน บุตรหญิงคนที่ ๓พักอาศัยอยู่สืบมา แม่คำมาเรือนแต่งงานกับพ่อหนานแปง ญาณวุฒิ มีบุตรธิดารวม ๔ คน บุตรชายคนสุดท้ายของแม่คำมาเรือนและพ่อหนานแปงคือ นายประกาศ ญาณวุฒิ นายประกาศ ญาณวุฒิ แต่งงานกับแม่ชุกรี สิโรรส มีบุตรธิดา ๒ คน คือ นายवलันต์ ญาณวุฒิและนางพรเพชร วงศ์เกษม(ภายหลังแยกทางกัน)

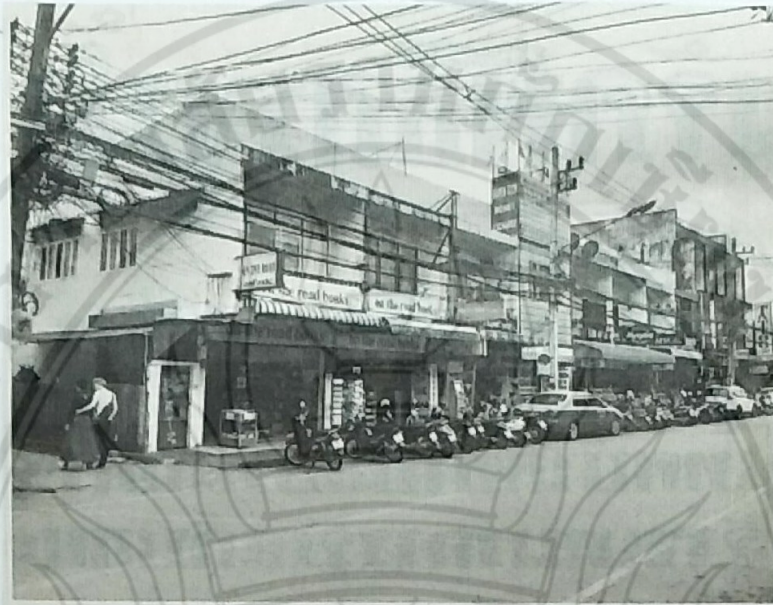
คุณพรเพชร วงศ์เกษม จบมัธยมปีที่ ๖ จากโรงเรียนเรยีนาเชลีและจบปริญญาตรีจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ้วยเด็กเติบโตที่บ้านกลางเวียง ซึ่งเป็นบริเวณบ้านเดิมของพญาเทพนิสอน เล่าว่านายประกาศ ญาณวุฒิมีอาชีพทำไร่ยาสูบที่บ้านฟ่อนเขตอำเภอหางดงเดินทางไปอำเภอสะเมิง ซึ่งสมัยนั้นการเดินทางยากลำบาก คุณพรเพชร ให้ข้อมูลว่า

“พ่อเลิกธุรกิจยาสูบเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๒ พื้นที่ไร่ปมใบยาสูบเปลี่ยนเป็นลองปลูกส้ม ปลูกอุนุ่นและทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของบริษัทไทยแอมยาสูบอยู่ระยะหนึ่งต่อมาลงทุนทำเหมืองแร่ดีบุกที่เขตอำเภอแม่วางและรับซื้อแร่มาแยกแร่ด้วยเครื่องจักรส่งขายต่อโดยซื้อเครื่องแยกแร่มาไว้ที่บ้านกลางเวียง นำแร่ส่งขายที่จังหวัดภูเก็ต หลังจากที่แร่ราคาตกต่ำจึงเลิก พ่อมาทำไร่ไม่ทันที่ทางไปบ้านแม่อะ เขตอำเภอหางดงไม่ไกลจากไร่ไม่ทันของพ่อเลี้ยงดูรพันต์ จันทร์วิโรจน์ สมัยนั้นมีคุณปรีชา วิจิตรศิลป์เป็นผู้จัดการ ต่อมาพ่อเริ่มสุขภาพไม่ดีจึงได้เลิกกิจการขายต่อให้คุณมานะ เขียวสงวน ชาวจังหวัดปัตตานีที่มาลงทุนทำธุรกิจที่เชียงใหม่”

ความภาคภูมิใจของครอบครัวนายประกาศ ญาณวุฒิ คือ พระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ขณะที่ประทับที่พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ เคยพระราชทานเงินมาให้ขอมกิจการการทำยาสูบที่สวนแม่อะ อำเภอหางดงของนายประกาศ ญาณวุฒิ รวม ๓ ปี ๓ ครั้ง

คุณพรเพชร วงศ์เกษม เล่าความทรงจำในขณะนั้นว่า

“สมัยนั้นที่ยังเด็กอยู่ ปีแรกพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ เสด็จพระราชดำเนินลงมาที่ไร่แม่อะ มีทางเดินมาได้ ส่วนขากลับเสด็จทางรถยนต์ พ่อและครอบครัวเรามารับ

บริเวณพื้นที่บ้านของท้าวคำวังภูมิศักดิ์ปัจจุบันสร้างเป็นอาคารพาณิชย์

เสด็จ ส่วนปีที่ ๒ พ่อไม่ได้รับเสด็จเพราะแขนหักนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลแมคคอร์มิค ปีที่ ๓ พระองค์ท่านเสด็จมา พ่อรอรับเสด็จ พระองค์ท่านถามว่าคุณประกาศแขนหักหาย ดีแล้วหรือ พ่อเล่าว่าพึ่งแล้วขลุกลอย

“พระองค์เสด็จมาขมไข มีชาวบ้านมารอรับเสด็จก็ทรงสอบถามชีวิตความเป็นอยู่และมีของมาพระราชทาน หลังจากนั้น รพช.ก็เริ่มเข้ามาพัฒนาถนนให้ดีขึ้น

“เส้นทางเดินเท้าจากบ้านแม่อะฮันคอยสุเทพ เป็นเส้นทางเดิมของชาวบ้าน จำได้ว่าตอนอายุ ๑๒ ขวบเคยเดินไปกับพ่อ ไปเยี่ยมคุณตา(เจ้าชิน สีโรส) ที่สร้างกฎปฏิบัติธรรมอยู่ที่บ้านบวัก้า เลยพระธาตุดอยสุเทพขึ้นไปอีก ๕ กิโลเมตร ไม่นานก็สร้างพระตำหนัก ภูพิงคราชนิเวศน์ที่บ้านบวัก้า ส่วนขากลับก็เดินลงมาทางถนนห้วยแก้ว”

นายประกาศ ญาณวุฒิ เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๒ ขณะอายุ ๖๕ ปี

ด้านครอบครัวคุณพรเพชร วงศ์เกษม แต่งงานกับคุณมนตรี วงศ์เกษม ซึ่งเดิมเป็นชาวจังหวัดตรังมาจบการศึกษาคณะสถาปัตยกรรมที่วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เคยทำงานดูแลโรงภาพยนตร์ของเจ้าโฮยสุริวงศ์ ณ เชียงใหม่และเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด เชียงใหม่(ส.จ.เขตอำเภอเมืองเชียงใหม่) รวม ๒ สมัย

ครอบครัวลงทุนทำโรงงานกลึงกระดาษในชื่อว่า “เม็งรายกลึงกระดาษ” นำส่งนิคมอุตสาหกรรมลำพูน โดยใช้คนงานที่เคยรับจ้างคัดใบยาสูบสมัยรุ่นพ่อมาเป็นคนงานต่อเนื่อง ต่อมาเมื่อราคาแรงงานเพิ่มขึ้นจึงได้เลิกกิจการเมื่อประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕ และปรับเปลี่ยนมาสร้างอาคารเชิงพาณิชย์ให้เขาพื้นที่ในชื่อว่า “ดิออฟฟิสพลาซ่า” รวมทั้งทำหอพักขนาด ๓๐ ห้องใช้ชื่อว่า “พระจันทร์แก้วเรลซิเตนท์” โดยมีบุตรชายชื่อท้าวทังพงศ์ วงศ์เกษมดำเนินกิจการ

นอกจากนี้บุตรคนที่ ๔ ของพญาเทพวณีสอน คือ ท้าวคำวังภูมิศักดิ์(สัมพันธ์ วนิสอน) แยกมาตั้งบ้านเรือนอยู่ข้างวัดบ้านปิงด้านทิศเหนือ ห่างจากบ้านพญาเทพวณีสอนมาทางทิศเหนือประมาณ ๒๐๐ เมตร

ท้าวคำวังวุฒิศักดิ์แต่งงานกับแม่ตาเขียว วณีสอน (สกุลเดิมดาว) มีบุตรธิดารวม ๔ คน บุตรคนที่ ๓ เป็นหญิงชื่อแม่เทียมตา วณีสอน แต่งงานกับพ่อจันทร์เที่ยง ปัญญาเพชร มีบุตรธิดา ๕ คน คือ นางประไพ ปัญญาเพชร, นายประสาธ ปัญญาเพชร, นายประสิทธิ์ ปัญญาเพชร, อาจารย์ประสงค์ ปัญญาเพชรและนางวราภรณ์ ปัญญาเพชร

ปัจจุบันอาจารย์ประสงค์ ปัญญาเพชร อดีตอาจารย์โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ ปัจจุบันอายุ ๔๐ ปี ให้ข้อมูลว่ารุ่นที่ ๒ คือ ท้าวคำวังวุฒิศักดิ์ซึ่งมีศักดิ์เป็นคุณตา มาสู่รุ่นที่ ๓ คือ คุณแม่ชื่อแม่เทียมตาเป็นลูกสาวของท้าวคำวังวุฒิศักดิ์

วัยเด็กอาจารย์ประสงค์ ปัญญาเพชร เกิดที่บ้านของท้าวคำวังวุฒิศักดิ์ที่ถนนราชวิถี เมื่อปี พ.ศ.๒๔๘๒ อาจารย์ประสงค์เล่าว่าสมัยก่อนนั้นถนนราชวิถียังเป็นถนนสายเล็ก ส่วนถนนสายหลักคือ ถนนหน้าบ้านของท้าวคำวังวุฒิศักดิ์ ปัจจุบันเป็นถนนมูลเมืองซอย ๕ โดยบ้านของท้าวคำวังฯ หันหน้าไปทางถนนมูลเมืองซอย ๕ ส่วนด้านหลังบ้านติดถนนราชวิถี ภายหลังจึงมีการพัฒนาถนนราชวิถีให้กว้างขึ้น กลายเป็นถนนสายหลัก

อาจารย์ประสงค์ ปัญญาเพชร เล่าเกี่ยวกับบ้านของพญาเทพวณีสอนที่ฟังมาจากญาติผู้ใหญ่ว่า

“เสียดายที่ไม่มีภาพของพญาเทพวณีสอน มีเพียงภาพของรุ่นลูกคือ ท้าวคำวังวุฒิศักดิ์ แต่ก็มีเอกสารเกี่ยวกับการแต่งตั้งและข้อมูลอื่นๆ บ้านของพญาเทพวณีสอนเดิมอยู่ใกล้แยกกลางเวียง อยู่ด้านทิศตะวันออกของคุ้มเจ้าบุรีรัตน์(มหาอินทร์)ที่ตระกูลทิพยมณฑลบริจาคให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีภาพถ่ายเป็นบ้านไม้สักแบบโบราณกว้างขวาง ในภาพมีข้างของเจ้าแก้ววรัฑที่ท้าวคำวังวุฒิศักดิ์บุตรชายของพญาเทพวณีสอนควบคุมดูแล และถ่ายภาพที่หน้าบ้าน

“ในบริเวณบ้านมีบ้าน ๒ หลัง บ้านหลังใหญ่ด้านหน้าและบ้านหลังเล็กอยู่ด้านหลัง ในบ้านมีการทอผ้าที่มีชื่อเสียง พระราชชายาเจ้าดารารัศมีเคยมาสั่งทอผ้าที่บ้านนี้ด้วย

“ต่อมาเมื่อพญาเทพวณีสอนเสียชีวิตแล้ว ลูกเขยคือพ่อหนานแบ่ง นำบ้านและที่ดินแปลงด้านหน้าไปค้ำประกันเงินกู้ให้เพื่อนสนิท ภายหลังเพื่อนเสียชีวิตทำให้บ้านและที่ดินถูกยึดเป็นของเจ้าแม่หมาแดง ภายหลังเปลี่ยนกรรมสิทธิ์เป็นของคนอื่นส่วนแปลงด้านหลังยังคงอยู่และตกเป็นมรดกสู่รุ่นลูกหลาน”

อาจารย์ประสงค์ ปัญญาเพชร เล่าความทรงจำสมัยวัยเด็กที่บ้านท้าวคำวังวุฒิศักดิ์ว่า

“ผมเกิดที่บ้านของท้าวคำวังวุฒิศักดิ์ที่มีศักดิ์เป็นคุณตา เป็นบ้านไม้ชั้นเดียวกว้างขวาง มีใต้ถุน เมื่อที่เกือบ ๑ ไร่ ด้านหน้าหันไปทางวัดป่าบึง ด้านหลังติดถนนราชวิถี

“พ่อผมคือ พ่อจันทร์เที่ยง ปัญญาเพชร ทำงานเป็นครูโรงเรียนยุพราช ส่วนแม่มีอาชีพค้าขาย ผมไม่เห็นท้าวคำวังฯ แต่เห็นคุณยาย คือ ยายตาเขียว ตอนเสียชีวิตผมได้บวชหน้าศพ มีภาพที่สุสานประตู่หายยา

“ต่อมาพื้นที่ด้านหลังบ้านซึ่งเป็นที่ว่างสร้างอาคารพาณิชย์สองชั้นรวม ๔ ห้อง โดยมีเจ้าของร้านแหม่มหมุยโอชามาเป็นนายทุนสร้าง มีเชื้อสายเวียงคนาม ลูกชายเขาเป็นคนออกแบบสร้าง โดยนายทุนจะได้รับค่าแป๊ะเจี๊ยะจากคนมาเช่า ส่วนเจ้าของบ้านได้เปอร์เซ็นต์จากค่าแป๊ะเจี๊ยะ และได้จากค่าเช่าเป็นรายเดือน สมัยนั้นค่าเช่าเดือนละ ๓๐๐ บาท มีพื้นที่ ๔ ไร่ เป็นของแม่และพี่น้องแม่”

ด้านตรงกันข้ามกับบ้านของอาจารย์ประสงค์ ปัญญาเพชร เคยมีร้านจำหน่ายไอศกรีมที่มีชื่อเสียงมาก ชื่อว่า “ร้านสวีทรัม”

พ.ต.อ.อนุ เนินหาด ผกก.สภ.ไหล่งขอด